

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

<p>Predplatná cena : Na celý rok ... 4 koruny — hal. Na pol roka ... 2 " — " Na štvrt roka ... 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i></p>	<p>Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.</p>	<p>Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 27. szám. <i>sem sa majú posielat' predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dľa tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.</i></p>
--	---	---

Gróf Aladár Zichy o volebnej reforme.

Skutočný vnútorný tajný radca, predseda kresťanskej ľudovej strany gróf Aladár Zichy, z príležitosti veľkonočných sviatkov na prvom mieste katolíckych novín «Alkotmányu» uverejnil článok, v ktorom pri označení významnosti Zmrtvýchvstania Krista Pána vyslovuje sa o súrnej potrebnosti reformy volebného práva. Na toto poľahnúť čiastku spomenutého uvodníka podávame v nasledujúcom :

«Hlavná príčina našich nezdarov v politike krajinskej, je nesvornosť politikov Uhorska, prameň ale tejto nesvornosti je nedostatok mravnej zmužilosti a samostatného seba povedomia, bez čoho nemožné je víťazstvo.

Verejné pomery naše trpia na akúsi chorobu ! Na túto chorobu štátnej sústavy našej nesmieme ďalej nečinne hľadať, bo tej práci, ktorú ako prísnu povinnosť nakladajú nám krajinské záujmy, nevieme zodpovedať v takýchto chorľavých pomeroch a miesto zdravého, pozitívneho rozriešenia opakujúcej sa krízy, ponorujeme sa vždy hlbšie v chaos neistoty.

Dľa mojej mienky politická choroba táto následkom je otráveného vplyvu predošlých volieb. Z otráveného prameňa len otrávený potok vyviera, Pri zkúmaní znakov otrávených pomerov našich verejných ako aj práce a života neschopného parlamentarizmu terajšieho, siahnuť musíme až ku otrávenému prameňu týchto smutných okolností, ku predošlým voľbám krajinským. Kto by to nevedel, že terajšie krajinské zastupiteľstvo ľudu nakoľko nesodpovedá

pravde a spravodlivosti? Voličia, zarovnak ako aj ich zastupitelia dobre vedia, že obsiahnuté mandáty často výsledkom sú formálnej nepravdy ba doreprosta nespravodlivosti.

Neodolateľná potrebnosť utvorenia nového volebného práva klope nám na dvere a tomuto aj nikto nemôže vyhnúť s dobrým svedomím. Utvorenie nového pokračovania volebného už samo v sebe prispeje nielen ku pozdvihnutiu auktority zákonodarstva, lež aj ku precitnutiu svedomitosti zákonodarcov.

Rozšíriť treba volebné právo, bo to vyžaduje spravodlivosť a ponevác nič sa tak veľmi nepomstí, ako úračky páchané na spravodlivosti. Túto pravdu ohlasuje kresťanská ľudová strana, ktorá stojí na základe historického vývinu kratiny. Historickú minulosť Uhorska ale najkrajšie označuje tá nepodvratná skutočnosť, že majitelia práv vždy vedeli naist' zodpovednú dobu a mieru, keď zriekli sa starobylých výhod.

Novšiu medzu tejto historickej doby dosiahli sme prítomne. *Utvorme teda nový volebný zákon a k tomuto nech všetky sily svoje sobere terajší parlament,* aby k ochrane tisícročnej ústavy a k zabezpečeniu budúcnosti krajiny postavili sme pevnejšieho a života schopnejšieho nástupcu. V tejto veľkej práci preč s každého druhu malomyselnosťou, preč so všetkými prostriedkami Uhorska nehodnými ! Terajší parlament náš má veľké a vznešené povolanie, v záujme tohoto povolania, hodno je ku práci pokoj uzavreť a zriecť sa prekážiek pozitívnej práci v ceste stojácich, lež spolu hodno je zriecť sa aj tej myšlienky, aby daktoré politické stránky násilienstvom utlačené byly. Pri utvorení nového

zákona volebného pred očiami máme mať zdravý vývin štátny, spravodlivé rozšírenie práv a blahobyť ľudu. *Na základe kresťanských zásad v takomto smysle prevedená reforma volebného práva pre Uhorsko znamená bude vznešené a slavné vzkriesenie.»*

*

Veľavýznamné slová tieto vodcu a predsedu kresťanskej ľudovej strany povšimnuť si má každý kresťan a katolík. Je to verejné svedectvo toho, že pri utvorení nového zákona o volebnom práve, kresťanská ľudová strana neodolateľnou zmužilosťou bojovať bude za spravodlivé požiadavky a nepodvrätne práva pospolitého ľudu. Slávnostné osvedčenie predsedu kresťanskej ľudovej strany je spolu ale aj vyzvanie ku všetkým triedam kresťanského obecnstva, aby sa organizovali pod zástavou tej politickej stránky, ktorá ako v každej ofázke, tak aj pri utvorení nového zákona volebného, s nezkladnou oddanosťou a vytrvalosťou bojuje za rozšírenie najživotnejších práv ľudu. Keď aj kresťanský ľud s takou vernosťou podporovať bude snáhy kresťanskej ľudovej strany s akou ona bojuje a bojovať nikdy neprestane za utlačený ľud kresťanský, vtedy v Uhorsku čoskoro svitne nám deň slávneho vzkriesenia!

Krajinská púť do Rímu.

Krajinské Katolícke Družstvo (Budapešť, IV., Františkánsky plac 7., III. schody I. poschodie č. 8.) usporiada

veľkolepú krajinskú púť do Rímu

ktorej členov, v spoločnosti viacerých zo sboru biskupského, osvietený pán biskup päťkostolný gróf Julius Zichy ako ochranca púte povede ku svätému Otcovi Pápežovi.

Roku 1911. úplná utiahosť svätého octca Pápeža hatila katolíckych veriacich, aby vo svätom meste dostavili sa na poklonu u najvyššej stolice apoštolskej. Po odpočinku jedného roku, považiac zvlášte príčiny, ktoré to zapríčinily, ako dvojnásobnú povinnosť držíme to v prvom rade katolíkov Uhorska, aby čo možno v najväčšom počte putovali do hlavného mesta kresťanstva a svätému Otcovi Pápežovi holdovali spôsobom najimpozantnejším.

Krajinské Družstvo Katolíkov Uhorska uzavrelo z tej príčiny, že v rámci účinkovania svojho členov katolíctva uhorského vyzve k súčasťneniu sa na tejto púti.

Odchod púte je 1. mája a návrat bude 9. mája. Ceny súčasťnenia sú: pre I. triedu 190 korún, pre II. triedu 150 kor., pre III. triedu 95 korún, v čom zarátané sú: cesta, bydllo a zaopatreni (z Budapešte do Budapešte) vstupenky a prepitné. Pútnici III. triedy bez zaopatrenia platia 60 korún.

Posledný termín prihlasov je 20. apríla roku 1912., kedy aj na Krajinské Katolícke Družstvo odoslať treba celý obnos cestovného.

Veľebné duchovenstvo s náležitou úctou prosí s týmto Krajinské Družstvo Katolícke, aby záležitosť našej púte pozornosti veriacich svojich odporúčať, k súčasťneniu sa ich povzbudzovať, prihlasy odobierať a vo výš určenom čase láskave nám poslať si nesťažovalo.

Pobytie v Ríme ustálujeme na úplných päť dní. V jednom z týchto dní dostavíme sa na poklonu u jeho Svätosti a predneseme hold katolíkov Uhorska. Navštívime i všetky tie miesta, ktoré vo svätom meste upomínajú nás na slávnú minulosť našej vlasti. V rámci väčších slávností cirkevných, pre pútnikov Uhorska veľkolepé služby božie odbavovať sa budú v chráme Lateranskom, aby sme holdovali pamiatke, o vlast našu tak veľkých zásluh Pápeža Sylvestra II. V druhé dni v jednotlivých skupinách, sprevádzaní odbornými vodcami, pohliadneme umelecké starožitnosti kresťanského a pohanského Rímu.

Budapest, 4. apríla 1911.

Krajinské Katolícke Družstvo.

Naši politikovia.

Či sa ešte najde počestný človek v Uhorsku, ktorému sa nezošklively naše politické pomery?

Ja mám toho do sytosti a keby ma môj nespokojný duch k tomu nenútil, dávno bych bol šmaril pero do kúta, aby som sa nemusel zapodievať s figúrkami, ktoré u nás politiku robia. A koho predstavujú tieto figúrky? Sú to mimikristi, ktorí raz chrby krčia pred cisárskou mocou, inokedy zas päťami sa jej vy-

hrážajú. Sú to ľudia nadutí, namyslení a sobeckí, ktorí jednotajne o vlasti a národe rečnia, kdežto vždy len svoje záujmy držia pred očima. Ľudia, ktorí raz na tej, inokedy zas na inej politickej strane vystrájajú blakot a sa prisahajú, že iba ich zásady sú spasonosné. Takéto figúrky robia u nás politiku. Ony ženú krajinu z jedného nešťastia do druhého. Raz labanci, raz kuruci. Keď ale na to príde, vždy sa sjednávajú, aby svoje nadpráva a výhody zachovali.

Aj nedávno sme boli svedkami nedôslednosti našich politikov. Známe je, že vláda Khuenovská zadakovala, pretože kráľ neprijal tie podmienky, dľa ktorých Khuen bez povolenia a povedomia jeho veličenstva sjednal sa s Andrásšym a s Kossuthom. Tú rezolúciu prijali i mungovia. Ba ešte na návrh Štefana Tiszu takmer prisahali, že len toho muža prijmu za ministerpredsedu, ktorý vyjedná sa s kráľom na základe tej rezolúcie. To znamenalo opravdové povstanie proti kráľovi. Khuen oslovil bol stoličné právomocnosti, aby sa osvedčily za rezolúciu a dôveru vyslovily jeho vláde, ktorá sa dohodla s Kossuthovou stranou, že odstúpi od obštrukcie.

Tejto požiadavke právomocnosti bezodkladne zodpovedaly. Khuen tiež vyslovil sa zcela rozhodne, že len v tom páde prijme znovu ministerstvo, jestli kráľ sankciu dá tej rezolúcii. Štefan Tisza, tento zlý duch politikov Uhorska, z plného hrdla hlásal, že po Khuenovi len Khuen môže nasledovať. A hľa, čo sa stalo? Khuen išiel ku jeho veličenstvu na výsluch. Kráľ mu dal na vedomie, že neprijme rezolúciu, ktorú Khuen uzavrel s Kossuthovou stranou, bo si nedá vyštrbiť svoje panovnícke práva a radšej že vraj zažakuje. Požiadal Khuena, aby rezolúciu odmrštil a prijal ministerpredsedníctvo. A Khuen pokorne sa poklonil, zaprel kuructvo; zrušil svoje slovo, ktoré dal Kossuthovej strane a z Viedne šiel medzi mungov a tí ho oslavovali, ako daakého hrdinu. Štefan Tisza bol prvý ktorý sklonil zástavu a gróf Andrásšy, ktorý len nedávno vyhrážal sa Viedni a bol rodným otcom spomínanej rezolúcie, do desiatego neba oslavoval Khuenové vlastenectvo a jeho veličenstvo kráľa. Mungovci dali sa do tancu a sveiebovali Khuena, ktorý im mandáty daroval. A ako mun-

govia odstúpili od rezolúcie, tak urobil aj Kossuth, Apponyi a ostatní Kuruci.

Hľa, takto vyzerá dôslednosť našich politikov! Hľa, toto sú tí mimikristi, ktorí zaraz premenia svoje presvedčenie, jaknáhle kráľ povie: «Ja si nedám naštrbiť svoje práva.» A jeho veličenstvo má pravdu, bo ako on nezamýšľa naštrbiť práva Uhorska, tak podobne majú robiť i naši falošní kuruci. Prečo že sú teda tie márne hádky a obštrukcie pre vojsko, keď vojsko je kráľové a keď zákon poistuje jeho práva vo vojenskej otázke? Ako sa opovážil Khuen s Kossuthistmi vyjednávať, keď vopred vedel, že kráľ zo svojho práva nepopustí a popustiť nemôže? A prečo prinútil staručkého kráľa k takému osvedčeniu, nad ktorým zastavil sa celý svet?

My sme tej mienky, že práva jeho veličenstva naštrbiť neslobodno, kto to predsa robí, toho treba zgniaviť. Veď naša nešťastná politika jednotajne točí sa iba okolo verejnoprávnych otázok. Pätnásť rokov sa vadia v krajinskom dome pre vojenské otázky a ani o krok neprieviedli ich napred naši múdri politikovia. Akú škodu následkom toho utrpela krajina, to sa ani vypovedať nedá. Nuž ale nemôže to ináč byť v takej krajine, kde politiku robia nedôslední, nerozumní, ľudu neprajní a vysokomyselní panáci.

Veď keby ľud v krajinskom dome vo väčšine mal svojich zastupiteľov, pokojné ponery medzi kráľom a našou krajinou nikdy by neboly porušené.

Záhorský.

Chilska sanitra.

Napísal: Štefan Paska farár, predseda gazd. kruhu veľkobélickeho.

V «Kresťane» dňa 23. marca uverejnený bol jedon hospodársky článok: *Pestujme viac repy*, v ktorom medzi iným aj to sa odporúča malým roľníkom, aby pod repu nielen superfosfát, lež aj čilskú sanitru upotrebovali, bo že je to veľmi výhodné. Ponevác ale ešte vždy mnoho je roľníkov, ktorí o čilskej sanitre ani pochopu nemajú, za potrebné držim niečo o nej prehovoriť.

Že naši slovenskí malí roľníci v hospodárstve napredujú a že upotrebujú všetky pro-

striedky, ktoré by im úrodu zvýšili, to aj z toho uzatváram, že náš veľkobélický gazdovský kruh pre malých roľníkov z roka na rok viac a viac superfosfátu objednáva. Tak ku príkladu na jar r. 1910. objednal 7 vagónov superfosfátu; r. 1911. už 13 vagónov a včul na jar r. 1912. už 28 vagónov objednal pre malých roľníkov. Ale čílsku sanitru krome niekoľko chynoránskych gazdov ešte nikto neupotrebuje zaiste preto, lebo účinkovanie čílskej sanitry ešte neznajú. Čílska sanitra pochádza z južnej Ameriky asíce z tej čiastky, ktorá sa menuje Chili, alebo Čili kde nachodí sa v hĺbke 50 cm. až do 3 metrov. Prv, než by ju von dostali, začnú kopaf jamu v hĺbke od 50 cm. až do 3 m. Kde pod vrstvou zeme najdu sanitru, tam potom vrchnú vrstvu zeme zdvihnú pomocou dynamitu alebo puškoveho prachu. Kamenitý grunt dajú potom do topiarne (pece), aby sa tam sanitra očistila od nečistých čiastok aké sú: morská sol, sirka soda, vápno, magnezia, jód, borax atď. Takto očistenú sanitru podrúzgajú a na drobno zomelú, vyvaria, usušia a konečne na loďach rozposielajú do všetkých čiastok sveta. Sanitra, aby sa ako umelý hnoj upotrebiť mohla, z dusíka (po uhorsky: légeny, po latinsky: nitrogén) obsahovať musí v sebe aspoň 15—16 procentov. Cena sanitry neni stála, od toho závisí, že baníkom jako sa darí vykopávanie sanitry, predsa ale nebýva menšia ako metrický cent po 28—30 korunách.

Pomocou chemie až na vlas ustáľ sa môže, z akých chemických čiastok pozostáva každá rastlina a preto pomocou všeliakých pokusov učení hospodári aj to vedia, že každá rastlina aké čiastky potrebuje, aby nielen riasla, lež aj užitok donášala.

Ku zveladeniu všetkých rastlín ale nevyhnutne potrebné čiastky sú nasledujúce: *nitrogén* (po slovensky: dusík), *fosfor*, *káli* (draslo), a *vápno*. Aby rastlina riasla, k tomu najpotrebnejší je *nitrogén* (dusík); aby ale tá raslina aj ovocie donášala, k tomu potrebný je: *fosfor*. V ktorej pôde nenachodia sa tieto štyri čiastky alebo predchádzajú len v malej miere, tam sa úroda nedarí a hospodár, keď ináč nie, nuž skrze umelý hnoj musí pôde dodávať tie čiastky, ktoré v jeho pozemku chýbajú. Vápno a draslo v našej pôde nachodia sa v dostatočnej miere,

nitrogén a fosfor ale jestli chýbajú, musia byť nahradené.

Predtým roľníci boli toho chybného domnenia, že sila, ktorá sa s úrodou zo zeme vytiahne, nahradí sa dá jedine len skrze maštálny hnoj. Od toho chybného náhľadu hospodári už odstúpili. Teraz už vedia, že ku zveladeniu a zabezpečeniu hospodárskej úrody maštálny hnoj nie je dostatočný, a preto aj pozemkom dodávajú fosfor a nitrogén v podobe umelého hnoja. Fosfor dáva pôde *superfosfát*, ktorý vo fabrikách shotovujú.

V jednom metrickom cente superfosfátu je 16—18 kilov fosfora a dľa toho sa menuje 16 alebo 18 grádový. Pri superfosfáte platí sa len fosfor, ktorého každý kilogramm koštuje 47—48 halierov. Čo je v superfosfáte vyše 16—18 kgr. fosfora, to je gyps, ktorý jako vápenitá čiastka pre pozemky tiež je potrebný. Keď na pozemok 1200[□] siah vysejú sa 2 m. centy 16 grádového superfosfátu — výsledok nesmie vystať.

Nitrogén tak dodáme našim pozemkom, keď ich pohnojíme s dobrým maštálnym hnojom, keď vylejeme nane ľudský výkal, maštalovú hnojjavku, keď zaoreme do nich zejdený hrach, vyku atď., alebo keď na naše rastliny, ako už na jar zo zeme vyšly, roztrúsime čílsku sanitru. Čílska sanitra medzi všetkými hnojivami najviacej účinkuje na rastliny.

Pri upotrebení čílskej sanitry hlavná podmienka je, aby naša rastlina vtedy, keď sme po nej čílsku sanitru trúsili, nebola mokrá od rosy, alebo od dážďa, bo jestli by sme sanitru roztrúsili na vlhké siatie, spálili by sme celú úrodu, bo sanitra je sol. Najlepšie je teda sanitru roztrúsiť popoludní, keď už ztratila sa ranná rosa a keď dážď očakávame. Jestli roľník na jar na svojich pozemkoch spozoruje, že jeho siatie sa pomaly zmáha, že je slabé, zažltlé, vtedy dobre urobí, keď okolo 10—15 apríla na 1 joch (hold) 1200[□] siah veľký, vezme 50 kgr. sanitry a 100 kgr sypkej zeme alebo fajnového piesku, dobre to pomieša a potom s rukou po roli rozseje. S koncom apríla alebo počiatkom mája zas nech to opakuje. Čílsku sanitru po pôde roztrúsiť vyplatí sa pri všetkých kultúrnych rastlinách, teda pri repe, žite, raži, jačmeni, ovsi, kukurici, dateline, fazuli doháňu atď. Ale

aj na ovocné stromy, na viničné korene zázračne účinkuje! Pod stromy a viniče len do konca júna slobodno sanitrou hnojíť.

Medzi superfosfátom a sanitrou je ten rozdiel, že superfosfát napomáha rastlinu v tom, aby bolo na nej viac zrna alebo ovocia; sanitra ale rastliny napomáha v tom, aby bolo viac slamy a pri stromoch aby na dreve výhonky silnejšie riasť. Na všetkých tých pozemkoch, kde sa mnoho slamy rodí, kde pred žatvou zbožie poľahne, mnoho je nitrogénu; kde aj slamy aj zrna alebo ovocia je málo, to je dôkazom toho, že tam ani fosfor, ani nitrogén není a preto v takej pôde našim hospodárskym rastlinám pomáhať máme skrze superfosfát a sanitru.

Otázka je ale, či tá rastlina, ktorej sme skrze dosť drahú sanitru na pomoc prišli, sa aj gazdovi vyplatí, to jest či o toľko bude mať viac úrody, čo za sanitru zaplatil? V cudzozemsku učení hospodári ustavične robia próby so sanitrou a tí dokazujú, že upotrebenie sanitory je až veľmi výhodné. Tak ku príkladu jeden francúzsky ovocinár, na hruškách urobil nasledujúci pokus: Na stromčeku sanitrou hnojenom 12 hrušiek vážilo 3820 grammov. Na inom stromčeku hruškovom, ktorý sanitru nedostal, 12 hrušiek vážilo len 2010 grammov a tak sanitre pripísať možno o 1810 grammov väčšej úrody. Zo sanitory na každý štvorcový meter dá sa 40 grammov, po dva razy, asice 27. apríla a 15 júna. Pod jedon strom 4 štvorcových metrov vytrúsilo sa 640 grammov a tak pod 100 stromov sanitra koštuje 16 korún. *Alebo*: Jedon viničný koreň sanitrou posypaný doniesol 2375 grammov hrozna; iný viničný koreň bez sanitory doniesol hrozna len 840 gr. a tak sanitre pripísať musíme 1535 grammov väčšej úrody. *Alebo*: Na dvoch malých parcelách rovnako veľkých, sadená bola kapustná planta. Na jednej parcelle so sanitrou posypanej bolo 5600 kilogrammov a na druhej parcelle bez sanitory bolo len 1100 kilogrammov kapusty, tak teda sanitre pripísať možno 4500 kilogrammov väčšej úrody.

Z výsuvedených pokusov vidieť, že čilska sanitra účinkuje ku príkladu pri stromoch a viničovom koreni nielen na drevo, to jest že strom silnejšie rastne, lež aj na ovocie.

Neškodilo by, aby čím viacerí malí roľníci pokusy robili aj s čilskou sanitrou. A keď sa na vlastné oči presvedčia o užitku sanitory, zaiste ju aj upotrebia vo väčšej miere, ako dovčulka. Poľutovania hodný je ten malý roľník, ktorý keď zvýšiť si môže dôchodok a nerobí to pre svoju nevedomosť. Naš gazdovský kruh obstará aj čilskú sanitru, keď si dakto na raz objedná aspoň päť metrických centov.

Zo štatistiky vystaňovalcov.

V Amerike zvláštnou pozornosťou sledujú ľudí, ktorí ta prichádzajú už či len tým cieľom, aby dočasnou prácou prišli ku peniazom alebo jestli je im šťastie prajné, aby tam zcela ostali. Ku presnému ustáleniu počtu koľko cudzích ľudí prichádza do Ameriky, zostavený je tam zvláštny štatistický úrad a tento najnovšie podáva úradnú zprávu o tom, že behom roku 1911. koľko cudzích vyše 14 rokov počítajúcich osôb vystúpilo na pôdu Severných Štátov Ameriky a medzi tymito koľko je *analfabetov*, totiž takých, čo nevedia čítať a písať. Dľa tohoto štatistického výkazu roku 1911. do Severnej Ameriky prišlo:

	Osob vyše 14 rokov	Analfabetov
Talianov (južných)	138.467	68.313
Židov	69.438	16.771
Poliakov	63.755	21.599
Nemcov	54.791	2698
Angličanov	46.938	342
Škandinávov	41.132	84
Irlandov	37.375	444
Talianov (severných)	27.412	1695
Škótov	22.015	99
Slovákov	18.891	4015
Rusov	17.752	6942
Horvátov	16.945	4470
Maďarov	16.901	1869
Rusinov	16.869	8932
Francúzov	14.669	1071
Hollandov	10.766	238
Bulgárov, Srbov, Černohorcov	7.793	2971
Čechov	7.455	124
Číňanov	1.195	129

Roku 1911. do Ameriky prišlo: 122.735 mužských a 59.538 ženských analfabetov. Ľudí vyše 14 rokov súhrnom prišlo ta: 760.750.

Čo o tejto štatistike zvlášte treba podotknúť je to, že v Amerike lepšie znajú židov ako u nás a preto ich nepočítajú ku žiadnemu národu a ku žiadnej národnosti. Dobre vedia, že žid všade ostane židom, či je v Amerike alebo kdekolvek na svete a preto všade chrániť sa treba židovstva.

Karty.

«Karty boly príčinou mojej smrti.» Týmito slovami lúčil sa so svetom jeden budapeštiansky bankový správca. Vypálil do seba z revolvera guľku a opona jeho života spadla. Hral sa v karty. Častokrát a náruživo. Šťastie mu neslúžilo. To ale tým väčšími ho rozčulovalo. Prehrával ustavične. Keď svoje prehral, dotknul sa i bankových peňazí, napokon skončil svoj život tak, ako ho zakončievajú mnohí náruživí kartári. Jedna rana a menej je o jedného kartára. Jeho druhovia zachvejú sa úžasom. Možná ľudia tujú nešťastného pajtáša. Sústrast tá netrvá však dlho. Sadnú znovu ku hre, miešajú «čertovú bibliku» a oberajú jedon druhého o peniaze...

Tento prípad je taký obyčajný, že už ani nevzbudí senzáciu. Veď nielen v Budapešti kartujú a nielen bohatí páni, lež už aj na dedinách vidno ľudí, ktorí holdujú «čertovej biblike». Uradník jaknáhle vynde z kancelárie, hýbaj do kasína a sadne si ku kartám. To isté robia mnohí remeselníci, keď sa večer blíži. Nasledujú ich robotníci, jaknáhle obdržia výplatu. Kartujú bohatí a chudobní. Páni i robotníci. Páni o tisíce, tak že cez jednu noc majetky prehrávajú. Chudobnejší o svoj výrobok, čo je viac ako pánom majetok, lebo títo iného nemajú. Keď títo nešťastníci peniaze prehrávajú, položia do banky prsteň, hodinky. Ktorí majú príležitosť k tomu, siahnu rukou po cudzom majetku a keď už veľa kradli, keď ich už svedomie prenasleduje, keď už hriech a haňbu svoju skrývať nemôžu, vpália do seba guľku a je po komedii.

Nešťastný človek je každý kartár. Aj ten kto vyhrá, lebo zbíjal. To neni poctivý zárobok. Je to lúpež, krádež, ozbijanie. Kartárov, ktorí vysoko hrajú, mali by pred súd postaviť a trestať, ako bársktorého zločinca. Je síce zákon

o kartovaní. Zabránená je hazardná hra. Žandári a policajti majú právo shabať peniaze kartárov. Stáva sa aj, že udrú na takých, ktorí o haliere hrajú na rufmariáš alebo preferanc, lež zriedka sa stáva, ba snád nenie pádu, že by žandári udreli na panských kartárov, ktorí v skvostných kasínach v kluboch a v tajných komôrkach veľkomestských kaviaren kartujú o veľké peniaze. Tu bezpečne oberá jedon pán druhého. Týchto pánov nedotknú sa policajti, lebo vraj tí kartujú sa na dobročinné ciele.

Jako sa rozširuje alkoholizmus, tak podmaňuje ľudstvo i kartarenie. Sám diabol sa stará o to, aby jak pijanstvo tak i kartovanie vnikly do rodinných kruhov. A nemusí sa žalovať diabol. Obe náruživosti opanovaly ľudstvo bez rozdielu a berú svoje obeť do horúceho pekla. Plač, nárek, bieda, lotrovstvo, zpusťnosť, žaláre, nemocnice, blázince ostávajú po nich.

Musí sa človek kartovať? Niet preň inej zábavy? Nevie svoj slobodný čas príjemnej stráviť bez škody a hriechu?

Čoby nie, len chcel treba? Nuž ale pevná vôľa, ktorá by nás zachránila od hriechu, nie je našou čnosťou!

O. H.

Obrovské víchre po celej krajine.

V útorok a vo stredu 2. a 3. apríla v Budapešti a po celej krajine zúrily obrovské víchre. Zvlášte na Horiakoch hrozné škody zapríčinil víchor v nasledujúcich obciach:

Myjava. Od utorka 2. apríla zúrili obrovské víchre, akého tu už od pamäti sveta nebolo. Víchor strhol strechu asi dvadsiatich domov a pováľal početné gazdovské budovy. Víchor bol taký prudký, že 30-ročné stromy od koreňa vytrhol. Aj veľa lichvy zahynulo. Ľudský život víchru nepadol v obeť.

Zvolenská Brezová. V stolici zvolenskej zúrila sňahová fujavica. Víchor vyváľal ploty a vytrhol stromy.

Baňská Štiavnica. Počasie sa cele sozimilo. Rano mrzlo. Sňah ustavične padal a bolo ho už na desať centimetrov vysoko napadnutého. Zima v ovocných stromoch narobila mnoho škody.

Kéžmark. V útorok 2. apríla padal silne sňah.

Všetky okolité vrchy pokryté boly sňahom. Zúrili obrovský víchor, ktorý premávku takmer nemožnou činil.

Dobšina. Víchor porúchal veľa striech a vyváľal celé jedlove háje. V horách je škoda obrovská.

Abaujszántó. V utorok 2. apríla bola veľká sňahová fujavica. Telegrafické vodítka boly porúchané.

Sátoraljajhely, Víchor rozbúral sieť pre elektrické osvetľovanie. následkom čoho v utorok večer mesto bolo v tme.

Dolný Kubín. Po utorkovom daždi sa sozimilo. Vo stredu padal sňah.

Košice. V utorok tu a na okolí zúrili obrovský víchor, ktorý od koreňov vytrhal stromy a smietal strechy. Na košicko-oderbergskej dráhe vyvalené stromy zatarasily dráhu a vlaky v noci len s najväčšou opatrnosťou mohli jachať.

Vichre zúrily po celej Európe, ba ešte aj v severnej Afrike. Vo Veľkú sobotu 6. apríla v Budapešti a po celej krajine znovu zúrily vichre.

POLITICKE CHYRY.

K politickému rozpoloženiu.

Cez veľkonočné sviatky úplné ticho panovalo na politickom dejišti Uhorska. Bolo to také podozrivé ticho, aké býva pred bližiacou sa búrkou. Táto búrka aj nevystane a pre novovymenovanú vládu Khuenovú začala sa 12. apríla. Do tohoto dňa totižto trvaly veľkonočné prázdniny krajinskej snemovne. Stránky opozície už cez veľkonočné prázdniny chystaly sa k tomu, ako hneď v prvom zasadnutí napádať budú grófa Khuena Héderváryho a jeho vládu. Zarovnak ale aj vodcovia liberálnej národnej práce hotoví sú s ich plánmi, ktorými utlačíť chcejú obštrukciu opozície. Ku tomuto cieľu, keby Návay, terajší predseda snemovne dokázal sa byť slabým a nevládnym, za predsedu snemovne vyvolia grófa Štefana Tiszu. Gróf Khuen Héderváry zaviazal sa vo Viedni, že pred-

lohu o zbrannej moci prevede bez rezolúcie s Kossuthovou stranou uzavretej. Tento jeho sľub stojí ale na veľmi slabých nohách, bo nemá výhladov na utlačenie obštrukcie a tým menej na pokojné prevedenie predlohy o zbrannej moci. Do 24. apríla ako hovoria, má byť rozhodnuté, či gróf Khuen-Héderváry i ďalej ostane ministerpredsedom. Kto po ňom má nasledovať nevedno. Politické rozpoloženie Uhorska pritomne je teda docela neisté.

O delegáciach.

Delegácie svolané sú na 20. apríla, tým cieľom, aby v niekoľko zasadnutiach odhlasovaly indemnitu spoločných výdavkov na ten čas, kým vydržiavané budú riadne delegácie.

Kráľovský kommissár v Horvátsku.

V Horvátsku už od dávnejších časov panujú nepokoje. Horvátski báni riadnym spôsobom nevedeli utíšiť nepokojných Horvátov, následkom čoho terajší bán Cuvaj vymenovaný je za kráľovského kommissára. Ten aj utíšiť mieni Horvátov tým spôsobom, že všetky ich slobody jednoducho zotrel.

Kongress socialdemokratov.

Socialdemokrati aj tohoto roku tak zasvätili veľkonočné sviatky, že cez tri dni vydržovali krajinský socialdemokratický kongress. Ku kongressu dostavilo sa niekoľko zastupiteľov z cudzozemska. Organizácie z Uhorska zastúpené boly v nápadne malom počte. V kongresse cez celé tri dni hlavný zástoj hrali židovskí vodcovia Garbai, Kunfi (Kohn), Jakub Weltner, Manó Buchinger, Otto Braun, Leopold Winarsky. Kedy že už raz otvorí oči kresťanské robotníctvo a nebude slepo nasledovať židovských vodcov ako baranov so zvoncom!

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Krešťan». «Krešťan» už cez XVIII. osemnásť rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny krešťan číta a predpláca len «Krešťana».

Z CUDZOZEMSKA.

Taliansko-turecká vojna. Taliansko znovu vyzdvihlo pôžičku dvestoštyridsať millionov lír. Do Afriky posielajú nové a nové čaty proti Turkom a Arabom, nevedia však dosiahnuť žiadneho víťazstva.

Revolúcia v Číne čínsku ríšu oškodila posial o 250 millionov taelov. V tomto neni sú zarátané škody, aké zapríčinily podpalačstva v Pekingu a v iných mestách. Čínsky slobodný murár Sujancen vystatuje sa, že ako previedol v Číne politickú revolúciu, tak onedlho prevede tam i revolúciu spoločenskú. Bude to pekne vyzerať v tej čínskej republike.

BESEDNICA.

Rozpomienky na tie dobré časy.

Keď som mal asi polpiata roka, už vtedy som sa začal líčiť od svojich vrstovníkov. Nosil som nohavice na traky, ktoré sa napredku zapínaly a na svojich vrstovníkov som pozeral len tak cez plece, lebo oni chodili ešte alebo v sukničkách alebo v nohavičkách k veste prišitých a na zadku sa zapínajúcich.

Raz doniesol otec z jarmoku šlabikár s kohutom. Na tohoto kohúta ja nikdy nezabudnem. Niet toho obrazu, na ktorý by som sa tak podrobne pamätal, ako na tohoto mojho prvého kohúta. Tento kohút bol počiatkom všetkých mojich vedomostí. Každý deň ma naučil otec z neho po jednej litere a keď som už celú abecedu dobre vedel vyrectovať, zaviedol ma otec opatreného s tabličkou do školy.

S pýchou sa môžem priznať, že som do školy šiel s veľkou radosťou.

Pán rektor v škole bol ku mne láskavý. Keď ma vyrectoval abecedu, pochválil ma, vykázal mi miesto, ale sa už potom veľa so mnou nezaoberal. Veď nás tam mne podobných bolo aj viac. Aby sme doma nezavadzali, dali nás pred časom do školy — lebo vtedy detských opatrovní ešte nebolo. So svojimi spolužiakmi som sa chytré obznámil a s niektorými uzavrel už aj užšie priateľstvo. Pravda je síce, že toto priateľstvo nebolo cele bezzistné, lebo som žavše ja mal konopné alebo tekvičné semä alebo moji prijatelia mali jablka alebo pečené zemiaky.

No a toto všetko nás veru veľmi chytré skamarátilo. Že sa ale vzdor nášho tuhého priateľstva často aj voláky spor vyvinul medzi nami, to bola tiež cele prirodzená vec a zvlášte vtedy, keď išlo o zachránenie si prvého miesta v lavici. Boj rozhodla obyčajne hrubá sila, sila päste. Votrelca sme obyčajne vytiskli a musel si hľadať miesto v druhej lavici. Horšie to vyzeralo, keď sa spor rozhodol právnym spôsobom, totižto ferulou pána rektora.

Moje vedomosti riasťly utešene. Už som nielen litery jednu za druhou a «skákano» vedel vyrectovať, ale som sa dostal i medzi tých, ktorí to tak pekne do nôty vedeli spievať: a-bé-ab, bé-é-bé, á-cé-ac, cé-éce atď. a na exámente za svoju usilovnosť dostal som od pána rektora dvadsiatnik, čo medzi mojimi spolužiakmi pochopiteľnú závišť vzbudilo. Len po rokoch som sa dozvedel, že dvadsiatnik dal pánu rektorovi môj otec.

Chudák pán rektor mal s nami veľa práce. Do školy chodilo nás asi dvesto, alebo aj viac, ale sme nikdy neboli všetcia pohromade. Jedni na jar kone pri oraní pohánali, druhí pásli husy, baranca a cez zimu si zase nemali čo obuť. Veľa ich chodievalo aj z kopanic a tito potom tam aj obedovali. Keď som sa s týmito lepšie obznámil, začaroval som si u nich chlieb za konopné semiačko, ktoré mi vždy zvlášte veľmi chutilo.

Všetcia žiaci sme boli vtedy utriedení dľa knih, aké sme práve mali. Prvá trieda boli šlabikaristi s tabulkami, druhá tí, čo mali katechismus a tretia tí, čo mali bibliu. Čítaniek, počtových knih, mluvníc, zemepisov, dejepisov, atlasov, prírodopisov, ústavovied atď. vtedy ešte nebolo. Čo nás pán rektor z tých vied chcel naučiť, to nám písal na «kartičky», na každej takejto kartičke bola jedna lekcija a tie nám potom porozdával. Že sa jednému prv dostala tridsiata lekcija než prvá, že sa prv naučil kartičku znejúcu o Číne a Japonsku, jako o Orešanoch, to v našom pokračovaní vo vedomostiach nerobilo žiadnej prekážky. Kreslenie, telocvik byly vtedy neznáme predmety a vynaučovanie maďarskej reči bolo neuveriteľne zlé, lebo pozostávalo z nabilovania niekoľkých nesúvislých, pekne do rimov poskladaných «vokabúl» (slov).

Z triedy do triedy sme nepostupovali dľa rokov, ktoré sme už v škole strávili. Kto sa už jednu knižku «vyučil» a od rodičov dostal peniaze na druhú, kúpil si ju a sadol si do nasledujúcej lavice, ak ho totižto žiaci, ako som to vyššie spomenul, medzi seba pustili. Z toho — myslím — ľahko pochopíte, že usilovný chlapec, ak totižto mal peniaze na potrebné knihy, známosti vtedajšej dedinskej školy si dost skoro osvojil a potom keď sa už všetko «vyučil», len sa obzeral ako húsenica, ktorá už všetky lístky na strome obžrala okolo seba a na druhý strom sa dostať nemôže. Ja ku príkladu mal som vždy potrebné knihy a tak som v poslednom oddelení sedel 3—4 roky. Nerobil som v škole nič iného, len že som, kým pán rektor prišiel

do školy, prepisoval už spomenuté «kartičky» a zapisoval na tabulu tých, ktorí «šantovali».

Horšie to pravda vyzeralo s tými, ktorí nemohli pilne navštevovať školu, alebo ktorí nemali potrebných knižiek. Títo veru veľmi nenapredovali.

Boly ale aj iné naše napredovanie hatiace okol-

tričnú pieseň jedno za druhým nesčíselnekrát musel prespievať, bo sa tak zdá, že na husliach hrať nevedel a my sme sa do nôt nerozumeli. Lenže prv než by sme sa my nápev piesne boly naučili, pán rektor zachrípol, ustal. Vypomohol si tak, že nám pieseň začal hvízdať. Toto sa vám snáď bude zdať trochu prismie-

Dobrý Pastier.

mosti. Tak ku príkladu pán rektor bol rodák odkiaľsi zo západnej Nitrianskej a voľakových slov tamojšieho nárečia sa ani do smrti nevedel sprostif. Tak ku príkladu chvost bol uňho «ocas» a namiesto slova hovoriť užíval vždy slovo «ríkam» atď., čomu z nás veru málo ktorý vedel porozumeť.

V niektorých predmetoch bolo vynaučovanie ešte dosť názorné a pochopiteľné. Tak keď sme sa ku príkladu učili spievať voláku kostolnú pieseň (svetské piesne sme sa vôbec neučili), to nám pán rektor pa-

šným, ale u nás to malo veľké výsledky, pretože sme sa do tohoto hudobného nástroja všetci dobre rozumeli. Zahvízdať sme vedel každý a — pesnička bola naučená.

Ostatné zariadenie školy bolo tiež také patriarchálne. Pán rektor sám varieval nám atrament z bobuliek chábďafa. Kto mal na pero krajciar, kúpil si v obchode oceľové, kto nemal, doniesol dve brká z husy z ktorých pán rektor svojim len ku tomuto cieľu slúžiacim penálikom vystrúhal perá, z ktorých ale patričný

dostal len jedno, to druhé potom dal takým, ktorí ani ocelového ani brkového pera nemali.

V sobotu bývali všetci žiaci najporiadnejší. Vtedy som veru pri zapisovaní «šantujúcich» mával malú žatvu. V sobotu popoludní sa totižto nechodilo do školy a popoludní bývalo aj veľké čistenie učebnej izby. Kto bol zapísaný, ten aj popoludní musel ostať vo škole a musel zametať. No, bolo že to samopaše! Najhoršie obstál vždy ten, kto bol najdlhšie zavretý, lebo ten musel potom na filfase odnášať všetkú smeť a ostatní sa potom z ďaleka smiali nad touto žiaka nedôstojnou prácou, ačpráve oni sami mimo školských hodín sbierali hnoj po cestách.

Boly ale aj hroznejšie tresty. O státi, kľačani, feruli, o výplate po rukách alebo po inej čiastke tela, pri čom bola potrebná aj assistencia dvoch silnejších chlapcov, o tomto všetkom ani nehovorím. Ale sme boli zavieraní aj do pivnice, kde sme museli preberať zemiaky, jedny na jedenie, druhé na sadenie a tretie na odhodenie. Volaktorých zavrel pán rektor aj do kuchyne, títo šlabali otvorom nad ohniskom, vyliezli na povalu a odtiaľto sokočili na ulicu. Jedon huncút, ktorý sa sprotivil pánu rektorovi, zavretý bol do chlieva pre ošípané.

Ale preto nemôžem povedať, žeby som na túto moju prvú školu a na môjho prvého učiteľa mal zlú rozpomienku. Vidaval som ho od polpiateho do jedenásteho roku každý deň asi za sedem hodín, teda v tom veku, keď sa dojmy a rozpomienky najlepšie vtlačajú do duše, a navykol som tak hľadať naňho, ako na otca, ktorý má právo trestať svoje dietky. Teraz, kedykoľvek sa vydám na podobný duševný výlet do školy, zastavím sa v tejto svojej prvej dedinskej škole a nie v tých pozdejších, kde sa učitelia striedali po hodinách.

Aj medzi učiteľmi a rodičmi žiakov bývaly za starodávna styky srdečnejšie. Náš pán rektor navštevoval rodičov svojich žiakov a tí sa ho vypytovali, ako sa učia ich dietky a či sú poriadne, poslušné. My sme sa doma veru neponosovali, že sme v škole dostali výprask. Boli sme radi, keď to pán rektor neodkázal domov!

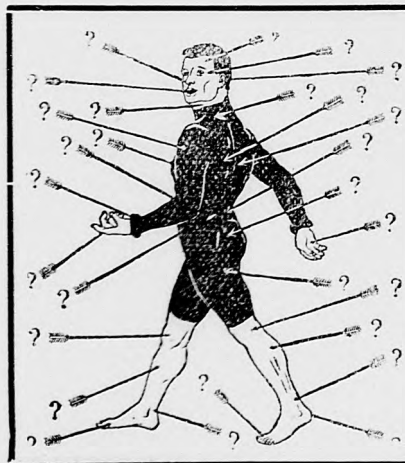
Neviem, či terajšie deti, zvlášte mestké, odnesú si zo školy také dojmy, zvlášte poťahom na učiteľov, ktorí sú v každej triede iní, aké sme si my zachovali z našej dedinskej školy.

CHYRNÍK.

Uhorskí pútnici u sv. Otca. Ku sviatkom veľkonočným do svätého mesta odcestovali: hlavný správca Katolickej ľudovej Jednoty dr. Alexander *Ernszt*, krajský vyslanec kresťanskej ľudovej strany Karol *Huszár* viacerí professori, mnohí žiaci hlavných a stredných škôl a pútnici počtom do 400. Svätý otec Pápež Pius X. v druhý sviatok veľkonočný, v sieni konzistoriálnej prijal uhorských pútnikov, ktorých hold predniesol prelát kanonik Csiszárík, cirkevný radca pri uhorsko rakúskom veľvyslanectve vo Vatikáne. Na holdovanie sv. Otec odpovedal v latinskej reči a udelil im pápežské požehnanie.

Zelený štvrtok v budínskom korunovačnom chráme. Za prítomnosti početného obecenstva v budínskom chráme v Zelený štvrtok o 9. hodine slávnostnú sv. omšu slúžil osvietený pán biskup dr. Medard *Kohl*. Po sv. omši prevelebnú sviatosť oltárnu preniesli do lorettovskej kaplny, po čom nasledovali obrady umývania nôh na pamiatku toho, že aj Spasiteľ svojim dvanástim apoštolom umyl nohy. Obrady tieto namiesto kardinála knieža-primasa odbavoval osvietený pán biskup dr. Medard *Kohl*. Dvanásť «apoštolovia», ktorým biskup umyl, utrel a bozkal nohy, boli nasledovní chudobní budínski starci: Štefan Németh 94-ročný, Šimon Pelykó 92-ročný, Franc Hendel 87-ročný, Jozef Lang 87-ročný, Franc Szulezberger 83-ročný, Matej Czip 82-ročný, Štefan Mayer 77-ročný, Ondrej Fejös 73-ročný, Jozef Bandi 81-ročný, Matej Artner 72-ročný, Ignác Ács 71-ročný a

Máte bolesti?

Potrebuje Fellerov Elsa-Fluid a Fellerove Elsa pilulky, ktorých je jediný dorábateľ EUGEN V. FELLER, dvorný lekárnik v Stúbici Kostolná u. č. 18. (Záhreská stolica)

- I. Fellerov Elsa-Fluid dľa našej vlastnej zkušnosti uľavuje bolesti, lieči, občerstvuje svaly a členky posilňuje, slabosť, zapálenie uťišuje a zmiernuje. Rýchle a na isto lieči rheumu, lámku, slabosť čuvov (nervov) kľania v bokoch, trnania v údoch, vytknutie, influenzu, bolesť hlavy, zubov, chrbta a drieku, žabu čili nervové bolesti ochromenia, unavenosť, bolesť očí, migránu a mnohé tu nespomenuté nemoce. Fellerov Elsa-Fluid nemajúceho páru výsledkom užívajú proti kašľu, zachrýpnutiu, náche, boleniu pľs a hrdla, zimničému stavu a z prievanu alebo z prestidnutia pochádzajúcim neduhom. Opravdivý je len v tenkrát, keď každá sklenička je opatrená «Feller»-ovým menom a ochrannou známkou. 12 malých alebo 6 duplovaných, alebo 2 speciálnych skleničiek bezplatne po pošte zašle za 5 korún, 24 malých alebo 12 duplovaných alebo 4 speciálnych 8 korún 60 halierov, a 48 malých alebo 24 duplovaných alebo 8 speciálnych 16 korún.
- II. My žiadame tu na vedomosť priniesť, že tisíce ľudí užívajú «Fellerove čistiacie Rebarbarove Elsa pilulky» čo výtečný liek proti žalúdočným nemociam, kŕčom, nechuti k jedlu, páleniu obličiek, tlačeniu žalúdka, dráždeniu k vracaniu, ťazobe, nadutiu, maternici, zatvrdnutiu stolice, rozličným trovitelným znakom, nervozit, zimničným nápodom, následkom tučnosti, boľasťam zlatej žily, hnusobe atď. 6 škatuliek po pošte 4 koruny. — Chráňte sa od nápodobnín a každý nech adressuje tako: **EUGEN V. FELLER, lekárnik v Stúbici, Kostolná ulica 18.** (Záhreská stolica.)

Jozef Gula 78-ročný. Starci na pamiatku dňa od kardinála knieža primasa boli pohostení, dostali nový odev a mešec s 30 novorazenými korunami.

Jeho veličenstvo kráľ pohorelcom v Trstenej z najvyššej osobnej pokladnice daroval 8000 korún. Škoda pohorelcom v Trstenej dľa dosavádneho ustálenia činí asi 2 milióny korún. Aby sa úbohým pohorelcom bieda aspoň trochu uľavila, preto podžupan stolice oravskej Georg Zmeskal zaviedol pre nich krajiniskú sbierku. Podžupan pre pohorelcom prosí o peňažné obete, ktoré treba zaslať hlavnému slúžnemu v Trstenej, ktorý ich odovzdá na pomoc odkázaným pohorelcom. — V stolici oravskej v pondelok dul strašný víchor, ktorý v Trstenej na povale poštového úradu ešte od požiaru žeravé hlavne roznieťil, ale oheň podarilo sa zhasiť. Ministerstvo vnútra pre trstenských pohorelcom podžupanovi stolice oravskej poslalo 2000 korún podpory. V Košiciach dľa chýru v prospech trstenských pohorelcom usporiadajú predstavenie.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie od Kvetnej nedele cez celý veľký týždeň osobne odbavoval všetky obrady. V Zelený štvrtok svätí sväté olejky, umyl nohy 12 chudobným, pohostil a obdaroval ich. V nedeľu veľkonočnú slúžil slávnostnú sv. omšu a veriacim udelil pápežské požehnanie s plnomocnými odpustkami. Slávnostnú kázeň mal Ondrej Kozora praelát-kanonik a mestský farár. V spolku katolíckych tovaryšov 31. marca večer bolo predstavenie umučenia Krista Pána so 70 názornými obrazmi, ktoré vysvetľoval kaplán Štefan Cselényi. V katolíckom čitateľnom kruhu podobné predstavenie zariadil kaplán Rudolf Zabavszky. — Osvietený pán biskup spišský, skutočný vnútorný tajný radca dr. Alexander Párvy prijal protektorát kongressu katolíckych žiakov a ku cieľom tohoto kongressu, ktorý 19. apríla vydržiavať sa bude v Košiciach, veľkodušne daroval 100 korún. — Dňa 28. marca z Košíc do Rimu putovalo 20 žiakov. Pútnikov viedli professori Ludvík Kovács a Viktor Halmos. Na vranovský dom Piusa pre zostaralých kňazov najnovšie darovali: osv. pán biskup dr. August Fischer-Colbrie 800, Ján Bellis farár z Abaszéplak 50, Géza Zsebráczky farár z Nyársardó 10, Jozef Lojda farár z Bottyán 81, Karol Leiteregh 64, Jozef Kangyera farár z Rabócz 30 a Jozef Malicsky farár z Erdőbénye 12 korún. — *Homonna:* Na vystavenie novej školy, školský úrad 16. marca odhlasoval 40 tisíc korún a gróf Alexander Andrassy pod stávanie školy dal 800 štvorečných siah veľký grunt a ku stavbe 10 tisíc korún.

Chýry zo Šáriša. *Prešov:* Sv. obrady veľkého týždňa za prítomnosti veľkého počtu ľudu odbavoval praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky. Cez tri dni veľkého týždňa vo farskom kostole prednášali žalospevy Jeremiaša a vo Veľký Piatok 7 slov Krista Pána. — Spolok katolíckych tovaryšov 25. marca vydržiaval ročné shromaždenie, ktorému predsedal praepošt a mestský farár Adalbert Zaborovszky. Pri sosta-

vení úradníctva za podpredsedu vyvolený bol hlavný Notár mestský Jozef Magyar. — Tunajší kresťanský postravný spolok 9. apríla vydržiaval II. ročné shromaždenie v miestnosťach grécko-katolíckej praeparandie. *Soóvár:* Tunajšiu lesnicku kanceláriu ako náčelník prevzal Karol Nemes, — *Lemes:* Tunajšia obec dostala lekárneň. Lekárnikom je Pavel Williger z Prešova. Má to snáď náhrada byť za súdnu stolicu, ktorú ztratila 1. mája. Lekárneň je tam potrebnejšia ako súdna stolica.

Chýry zo Spiša. Vo Vlachoch v potoku Žigrica utopil sa poltrefa ročný synáček Georga Uličniho. — V Popráde tamojší priemyselny sbor na základe účastin založiť má pomocnicu neobmedzenej zodpovednosti. Doteraz je už 10.000 korún značeno. — V Levoči na budúci rok v kláštore minoritov utvorí sa má vychovávateľský ústav pre chlapcov. — V Podhradí usadil sa teraz židovský advakát. Katolíci podporovať majú len kresťanských pravotárov! — Kamjonka na podolsko-orlovskú železnicu dá 14.000 korún. — Novoveský katolícky kruh 31. marca v mestskom divadle zariadil ochotné divadelné predstavenie. — Do Novej Vsi na jarmok 20. marca vydržiavaný prihnali 1456 kusov rožného statku a 685 koní, z toho sa predalo 431 kusov rožného statku a 152 koní. — V Podhradí na Dreveniku zasypaly skaly robotníka Michala Bušbachera. Vyslobodili ho síce, lež 24. marca v nemocnici milosrdných zomrel. Chudák zanechal tri malé deti. — Tiež v Podhradí jedno drevo na drevosklade robotníkovi Jánovi Dzurillovi zlomila pravú ruku.

Na čo sa obracajú katolícké kňazské majetky? Päťkostolská kapitula složila základinu 100.000 korún asíce 25.000 kor. na diecesansky kňazský penzijny fond, 25.000 kor. na podporu katolíckej tlače. Židovsko-liberálne noviny o tej veľkej základine zaiste mlčaf budú. Ale dobročinnosť kat. kňazstva nie je odkázaná na ich pochvalu. Taký veľkodušný skutok kresť. milosrdenstva sám seba chváli!

Arciknieža a remeslník. Z Aradu oznamujú: Tunajší priemyselník David Kell, ktorý pred 60 rokami v ten istý deň mal sobáš, kedy arciknieža Rajner, vo februári tohto roku vo veľkom rodinnom kruhu s arcikniežatom Rajnerom v jeden deň slávil svoju diamantovú svatbu. Manželský pár vtedy poslal svoju podobizeň arcikniežaciemu páru a z príležitosti jeho diamantovej svadby ho pozdravil. Kellovci tieto dni dostali od arcikniežacieho páru podobizeň s podpisom; hlavný dvormajster gróf Rosenberg listovne vyslovil v mene kniežacieho páru vďaku za pozdrav a želal, aby Kellovci šťastne dožili aj železnú svatbu.

Tá pálenka. Z Malej Porubky (stol. liptovská) píšú: Strašnou smrťou sišiel zo sveta na košicko-oderbergskej dráhe železničný strážnik Ján Holly. Dňa 22. marca večer išiel po dráhe dobre potrunčený, a bárs ho ľudia vystrihali, aby nešiel v takom stave po železničnej dráhe, on na to ešte grobiansky odsekol a šiel ďalej. O pol 10 hodine večer pri Malej Porubke rýchlik srazil strážnika, padol na koľajnice a vlak odrezal mu

obidve nohy, aj na hlave ho poranil. Len ráno ho našli, ale vtedy bol už mŕtvý. Oplakáva ho žena s päť malými deťmi a šieste je na ceste. Nebohý mal ešte len 36 rokov.

Oheň. V oravskej obci Jasenova minulého týždňa zhorelo 15 domov s bočnými staviskami.

Šestnohý pes. Z obce Kisbér (st. Komárom) píše: Holičský majster Ján Falu z obce Császár od svojho známeho dostal do daru psa so šesť nohami. Pes má štyri celkom vyvinuté predné nohy. Celá obec obdivuje toho zriedkavého psa.

*

Úplnú uctu zaslúži také pokračovanie, aké ctení čitatelia najdú v liste baróna Leva Freitag-Loringhofen, krajinského radcu, vezelského rytierskeho radcu skutočného štátneho radcu ruského (Arensberg, Kommandantenstrasse 5. Ostrov Ósel, gubernia Livland.) List tento zneje nasledovne: «Ohľadom mojich bližných považujem si za prísnu povinnosť, kde len možno vrele odporúčať výtečný Fellerov Elsa Fluid. Istého priateľa mojho zo žiackej doby, ktorý prítomne lekárom je v Petrohrade, upozornil som na tento výtečný liek a druhého petrohradského lekára, ktorý udržuje tu piesočné kúpele, odporúčaním Fellerovho Elza Fluidu oslobodil som od ostreho lúpania v pleciach. Týmto lekárom nemohly pomocť ich vlastné lieky. Fellerov Elsa Fluid pri nemocných upotrebuje aj istý lekár západného Pruska v meste Dancigu. Ku blahu mojich bližných prajem teda čo možno najrozsiahlejšie rozširovanie tohoto zvláštneho dorobu a zaslúženej slávy jeho dorábateľovi.» Cena jedného tueta flašiek na prábu 5 korún franko. K objednaníu u V. Eugena Felleru lekárnika, Stubica, Kostolná ulica 18. č. (Záhreb. st.)

Upozornenie. Viacráz obrátili sa už ku nám jednotlivci s tým, zdá sa že je spoľahlivý ten alebo onen ústav sprostredkujúci požičky? Otázka táto bude napozatým zbytočná, lebo hľa, my odporúčame a síce veľmi vrele jedon taký výborný ústav, ktorý je bezpodmienečne spoľahlivý a nad toto ešte aj nie je sprostredkujúci, ale požičky sám prevádzajúci ústav, tak že trovy prostredníctva môže si usporiť ten, kto sa tu uchádza o požičku. Tento ústav je: «Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet».

Kresťania katolíci, čítajte len dobré katolícke knihy a časopisy!!

HOSPODÁRSTVO.

Hánky na štepenie stromov.

Hánky na štepenie stromov je teraz najprímernejší čas rezať, kým stromy ešte nemajú mliazgu a nezačínajú pučiť. Pri počasi mrazivom hánky nerezme. Kto je nútený vtedy rezať hánky, keď sú stromy už v miadzge, tak ich musí hneď upotrebiť. Hánky neskoro narezané nerastú tak dobre ani tak bujne, ako včasne narezané.

Hánky reže sa zo silných vlašajších výhonkov, ktoré majú úplné, vyvinuté očka, zo stromov zdravých, v dobrej pode sa nachádzajúcich, lebo len také obsahujú v sebe hojne tvorivé šťavy.

Srastanie hánok s podložkou deje sa vylúčením tvorivej šťavy z podložky a z hánky; z čoho vysvitá, že zo silnejšej hánky: zo zdravého stromu, z dobrej pôdy, obyčajne vyrastie silný a zdravý kmeň. Hánky zo stromov chorých nehodia sa vôbec na štepenie, lebo z nich dochované stromky bývajú zase chorľavé.

Hánky na štepenie môžu sa upotrebiť aj zo starších výhonkov, čo sa stáva v tom páde, keď strom nemá jednoročných výhonkov a predsa radi by sme ho rozmnožili.

Mnohí sú toho náhľadu, že hánky zo stromov mladých, ktoré ešte nerodily ovocie, sa na štepenie nehodia, lebo vraj stromky z nich dochované sú neplodné. Ale tento náhľad není oprávnený. Jednoročné výhonky z mladých stromkov vyrastú práve v také úrodné stromy, ako z výhonkov zo starších stromov.

Aby sa vopred narezané hánky udržaly čerstvé dotiaľ, kým sa neštepia, uložia sa do zeme niekde v zahrade na tónovom mieste. Ak by sa hánky nemohly hneď upotrebiť a obávať sa možno, že by mohly začať pučiť, prenesú sa do studenej pivnice a uložia sa do piesku. Piesok nech není ani prisuchým ani primokrým, aby hánky v ňom ani nezvädly ani nepučaly.

Kto má hánky z viacerého ovocia, nech si ich mená poznamená, aby mýlka nepovstala.

Pred štepením je dobre hánky nechať trochu sevrk-

Osožne a chytré prevedenie parcellovania.

«A Kisbirtokosok Országos Földhitelintézet» «Krajinský gruntovno-úverkový ústav» do obchodného oboru svojho prevzal provádzanie parcellovania a ku tomuto cieľu udeľovanie požičiek. Cieľ ústavu tohoto vytvárajú úžerníctvo každého druhu, preto on sám nekupuje majetky ku parcellovaniu, lež na žiadosť prevezme za miernu odmenu unovania úplné prevedenie parcellovania (rozumie sa prácami právnymi, mernickými a v gruntovných knihách) a k tomuto cieľu vyšle na miesto svojho splnomocneného človeka, ktorý postará sa o prevedenie všetkých prác miestnym požiadavkám zodpovedne. Ku cieľom parcellovania ústav ochotne povoluje požičku pri výhodných podmienkach, o com vysvetlenie, prospekt, hlavná správa (Budapešť, V. kertület Géza-utca 2. szám) na žiadosť ochotne odosiela. — Výhody spoluúčinkovania ústavu sú: 1. Lacné prevedenie parcellovania. 2. Ústav nerobiac nároky na podiel osuhu, kupec v tej cene dostane pozemky, v akej ich majiteľ odpredá. 3. Kupec a odpredavateľia pozbavia sa všetkých starostí parcellovania. 4. Odpredavateľ naraz v jednej sumne dostane kúpnu cenu. 5. Spoločná zodpovednosť je vytvorená. 6. Všetky útraty dávajú sa popredu. — Zvláštne výhody ústavom povolené požičky ku parcellovaniu: 1. Prípadný diel podlžnosti spláca sa pozadne. 2. Požičky povolujú sa počnúc už od 300 orún. 3. Požička vypláca sa celkom v hotových peniazoch. 4. Listina verejného notára není potrebná, potrebuje sa len la né uhodnovenie notárske. Ústav požičku vypovedať nemôže.

nú, lebo keď sa taká zaštepí do pnika, spúchne v ňom a tak ľahšie spolu srastú.

Hánky, ktoré sú veľmi uvädnuté, zakopajme asi na 5 cm. do vlhkej zeme, tam sa v krátkej dobe občerstvia, k svojmu účelu tiež so môžu upotrebiť, ale ak máme čerstvých hánok na zbyť, tak radšej neupotrebneme veľmi uvädnuté hánky.

DOPISY.

Zo Spiša

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Ctený Pán Redaktor!

Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom mi-
lom «Kresťane».

Obec Vyšné Lapše spočíta asi 860 duší. Obyvatelia musia sa mnoho trápiť a namáhať, aby si svoj každodenný chlieb vydobíť mohli, bo pole a role svoje majú na väčších a menších vrchoch, ktoré veru úrodu mnohonásobnu neprinášajú, zväčša kupujú i drevo na kurivo bo majú veľmi málo hory (lesa). Mnohi teda, aby to čo im príroda, mizerná zem poskytuje, doplnili a dohnali, do Ameriky sa vysťahujú a z tamodtiaľ peniaze posielajú.

A vzdor tých všetkých neprajných okolností, najnovšie odhodlali sa na veľkú obeť, na krásny kresťanský skutok. Aby totižto vyučovanie a vychovávanie svojich dieťok si uistili a sveladili, aby veru ťažkým krajinským školským zákonom sodpovedali, za 34.000 korún stavajú školskú budovu na jedno poschodie, pre dvoch učiteľov a pre dve učebné siene. Na peniaze sa od dávnych časov zmáhali a ešte i teraz skladajú.

S týmto veľkým činom kresťanskej rodičovskej povinnosti a lásky ku svojim dieťkam a ku svojej cirkve, všetkým lahostajným kresťanom a lakomcom živo dávajú na vedomosť, že jako má všetkým na srdci ležať kresťanská a nábožná výchova svojich dieťok; že radšej sa potrápiť, s ťažkosťami života zápasit, ba ešte i od úst si odtrhnúť máme, nežli svoje školy si z rúk vypustiť a svoje dieťky niekedy skrze učiteľov neznabohov a slobodomurárskych židov si dovoliť vyučovať a vychovávať. **Sláva vám Vyšnolapšania, vo tri vrchy sláva Vám!** Vy veľkú vec konáte, väčšiu, nežli by ste v terajšom veku na oltár chrámu tie peniaze vložili. A to jako? Nuž tak, že keď sa mládež v škole po kresťansky vyučuje a vychováva, chrámy naše plné bývajú posluchačmi a dobrými veriacimi, kdežto keď sa deti v škole naučia tupiť našu drahú vieru, keď tam z modlitby a z príkazov božích posmievať sa kadejakí za učiteľov natisnutí ľudia, bez viery, vtedy naše dieťky budú roztopašné, bez

uzdné a chrámy o 20—30 rokov prázdne, ba o 60—80 rokov tí sami chovanci budú ich zapierať, zamikať, čo viac — búrať a váľať, jako to čítame o našich francúzskych bratoch, kde keď si školy pre svoju lahostajnosť a nedbanlivosť z rúk svojich vypustili, teraz banujú a horekujú jako Jeremiaš nad murami Jeruzalema a ich potomci začínajú znovu náboženské školy stavať, lebo ich strach a hrúza prejíma, keď spatrujú, čo sa deje v tých štátnych školách. A ježeli sa na nohy nepostavíme a neprebudíme, ježeli nebudeme dobré noviny a spisy usilovne čítať, aby sme vedeli čo sa u nás a v iných krajinách robí a aby sme jako múdri na škodu iných, nie na svojej sa učili, vtedy o viac rokov aj my tak smutne pochodíme. Vyšnolapšania dobre a múdre robia. Len nech sa potom nie jeden-dvaja, lež viacerí o to starajú, aby sa dieťky aj učily a cez celý život sa učily. To je jedna nie malá chyba nášeho magurského ľudu a vôbec aj po iných krajoch, že sa málo starajú o to, koľko a čo sa naučily ich dieťky v škole a jako pokračujú.

Bože, zehňaj vašej práci, Vyšnolapšania a vyplň všetky vaše šlachetné snahy.

Podhoranský.

***

Richvald, Krištályfalu (Spiš.)

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Vysokoctený Pán Redaktor!

Pekne prosím, ráčte uverejniť týchto pár riadkov v našom obľúbenom «Kresťane».

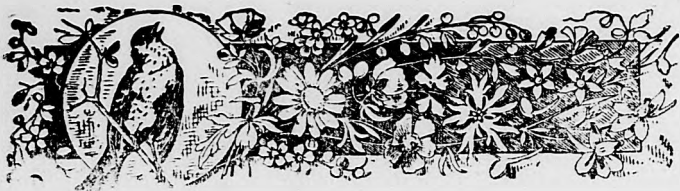
V Magure koncom marca už v celom prúde byly poľné jarné roboty, dakde už aj zemiaky sadili; čas bol prajný, v niektoré dni bolo tak horko, že 27. marca okolo polnoci hrmelo a blýskalo sa, ani najstarší ľudia nevedia sa rozpamätať na tak prívčasnú búрку. S mesiacom aprílom ale zavítala nová zima, 2. apríla v noci napadlo 30 centimetrov sňahu, 3. apríla ráno byly 4 stupne zimy a celý deň ešte aj voci tak strašné záveje, že celá premávka prestala, bieda bola v samej obci k susedovi preisť. Málo chybelo, že jedna richvaldská starsia žena nezahynula, keď sa v strašnom čase z Gibla so svojim mužom domov vracala. Už blízko Richvaldu natoľko oslábila, že navládala ďalej isť a v sňahu ostala ležať, s vozom šli pre ňu a tak s veľkou biedou oratovali jej život.

S kresťanským pozdravom, 4. apríla r. 1912.

Jeden občan.

«Nábožné vzdychy ku sv. Jozefovi» rečennú modliacu knižku ešte vždy dostať za 2 koronu u dra Jozefa Janda v Nitrapereszlény.

Kresťanský svetový názor je blahonosný bez výmienky pre každého.

Rozmary a Žarty.

Nácko v meste. Nácko po prvý raz príde so svojim krstným otcom do jedného väčšieho mesta a vidí na ulici vojakov maširovať.

— No, krstný tatko — riekne Nácko — ja by som veru nechcel v meste bývať.

— A to prečo? Veď je v meste tak pekne — hovorí krstný otec.

— Lebo tu musia ešte aj tak veľkí mládenci chodiť s kapsou na chrbte, tak dlho by som nechcel chodiť do školy.

*

Premyslel si. — Hrbatý ma prosil, abych mu požičal päť zlatých. Čo mám robiť?

— To mu len požičaj už z osobnej láskavosti ku mne.

— Ako si to mám vysvetliť?

— Nuž tak, lebo ináčej príjde ku mne požičiavať.

*

Detinský pochop. — Janko nám pomenuje jedno zviera, ktoré sa po zemi plazí — hovorí učiteľ.

— Moj malý braček doma!

*

Ináč myslíac. Žena k jej mužovi, ktorý opitý neskoro v noci domov príde:

— Ach ja nešťastná, je zase ako sviňa.

— Tak? Teda aj ty?

*

Z kasárne. — No, ztrázmajster, ako sa osvedčil ten nový vikš na bakanče?

— Poslušne meldujem, pán kapitán, na topánky veľmi zle, na fúzy — dobre.

*

Proste. — Komu píšeš?

— Starému Zázvorkovi.

— A toho darebáka oslovuješ «veľactený pane»? — nahliadnuc do listu.

— A jako bych ho mal inak oslovit?

— Napiš jednoducho: «milý kamarát»!

*

Vyznal pravdu. — Myslím, že sa Hrbatý veľmi musel ustávať, kým dostal tak bohatú dcéru za ženu.

— Ah, povedal len pravdu.

— A čo?

— Že bez nej nemôže žiť.

Spisy redakcii zaslané.

Duševná ozdoba na božskú hostinu. Učenie o najsvätejšej Sviatosti oltárnej v modlitbách k častejšiemu prijímaniu. — Nemecky napísal Moric Meschler S. J. — Dľa druhého vydania poslovenčil Karol Lenkei farár. Cena jedného v plátne viazaného výtisku 1 kor, 10 hal i s poštou. Pri objednaní 30 výtiskov 82 hal. Neviazaný výtisk stojí 50 halierov. Poštu platí vtedy objednatel. — K dostaniu u Karola Lenkei farára v Nagyjakabfalva (Pozsonym.) — Táto knižočka písaná je pre často-prijímajúcich. Takej sme ešte nemali v slovenskej reči. Obsahuje pápežský dekrét o každodennom sv. prijímaní, poklonnú modlitbu pred Sviatostou oltárnou, modlitbu za rozšírenie každodenného sv. prijímania; spovednú pobožnosť; modlitby ku sv. omši a 30 prípravných a poďakujúcich modlitieb ku sv. prijímaniu. Výbornosť tejto knižočky v tom záleží, že učenie o najv. Sviatosti Oltárnej je obsažené v modlitbách, tak že kto tie modlitby odrieka i mimovoľne sa učí vtedy lepšie poznávať sviatostného Ježiša. Ufame, že táto knižočka mnoho prospeje na rozšírenie každodenného sv. prijímania. Odporúčame ju.

Oznam.

Mešt'anská banka v Topolčanoch (Nagytapolcsány)

a jej filiálka v Nitre

odporúča ctenému obecnstvu svoje služby v jakejkoľvek záležitosti bankovej, menovite:

Dáva požičky na intabulácie a na veksle na ten najlacnejší úrok;

prijíma vkladky na knížky a platí od nich čisté 5% úroky.

Banka táto požičiava len kresťanom, a úraduje sa v nej každý deň okrem nedeli a sviatku.

Úradné miestnosti banky sú v Topolčanoch v Krušovskej ulici a v Nitre v Kapitulskej ulici

(Káptalan-utca) No. 9.

Vyzvanie k predplateniu.

Všetkých horlivých podporovateľov katolíckych pohybov uctive prosíme s prítomným aby «Kreššana» v kruhoch svojich známych rozširovať si nezťažovali. Odberateľov «Kreššana» ale, ktorí nám predplatné od dlhšieho alebo kratšieho času dlhujú, napomínáme, aby nám podlžnosť svoju bez meškania zaplatili.

Predplatná cena :

na celý rok	4 koruny,
na pol roka	2 koruny,
na štvrt roka	1 koruna.
Do Pruska : na celý rok	6 korún.
Do Ameriky : Na celý rok	8 korún.

Administrácia Kreššana.

Odkazy redakcie.

F. K. K. List sme dostali 9. predpoludním. Preto aj mnoho vystalo.

B. C. N. U Vás to čudno vyzerá. Prečo venasledujete našu radu a neutvoríte si Katolícku ľudovú Jednotu ?

J. G. L. Opozdilo sa. Pride budúce.

J. H. Ž. Nedá sa upotrebiť.

B. H. V. Hovorí, že aký pochválen, taký je i na veky amen. Čo kto hľadá to najde.

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 9. apríla.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tisská, nová	kor. 22:80—23:50
» stolnobelohradská, nová	« 22:70—23:30
» peštianska, nová	« 22:70—23:30
» banátska, nová	« 22:70—23:30
Proso	« 18:00—20:20
Jačmeň nový, prvotriedny	kor. 20:00—21:00
Raž prvotriedna	« 19:70—19:90
» druhotriedna	« 19:50—19:70
Ovos prvotriedny	« 19:40—19:80
» druhotriedny	« 19:00—19:20
Kukurica	« 18:30—18:60
Konopné sáme	« 29:50—31:00
Datelinové sáme, červená datelina	kor. 215:00—225:00
» lucerna	« 110:00—136:00

Za 100 kilogrammov.

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	17:20	16:90	16:60	16:40	16:20	15:80	15:60
č.		7	7½	8			
K.		15:00	14:40	9:80			

Za 50 kilogrammov i s vrecom.

Strova :

Otruby drobné	kor. 15:60—15:80
« hrubé	« 15:70—15:90
Fazula veľká biela	« 28:00—30:00
Fazula strakavá	« 23:00—24:50
Zemiaky (hornouhorské) biele	« ————
« « ružové	« ————
« « žlté	« ————
Hrach lúpaný	kor. 29:00—56:00
Hrach nelúpaný, čistý	« 30:00—32:00
Šošovica čistá	« 40:00—63:00
Rasca (kmín)	« 81:00—81:00

Koloniálny tovar :

Petrolej fiumánsky, krištálový	kor. 48:00—48:00
« « White-Star (***)	« 43:00—43:00
Cukor v klobúkoch	« 99:50—100:00
« kockový	« 101:50—102:00
Spiritus denaturalisovaný, ku priemyselným účelom jeden barill	« 73:00—73:50
Spiritus rafinovaný, odanený vo veľkom	« 224:50—225:00

Mäsité články :

Sviňská masť budapeštianska	kor. 157:00—159:00
Slanina mestská 4-kusová	« 137:00—138:00
« « 3-kusová	« 130:00—131:00

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreššana!»

PODIVNE LACNÉ PLOTY

Domáce dôroby!

Nepočítané listy uznania dokazujú patentovaného

Hungária-pletiva z drótu

nedostižiteľnú zvláštnosť.

Dôrob z cínovaného drótu. — Zabarvit' netreba.
Cena štvorcovho metra od 30 hal. vyšej.

K objednaníu u vylučného dorabateľ'a :

Alexander Haidekker

Dielňa pletíva a plotov z drótu
Budapest, VIII., Űllői-ut 48/60. sz.

Výhodná, správna a rýchla výsluha. Obrázkový cenník franko zdarma.

Lacné české perie!

5 kilo nové tmavé driapané 9.60 K, lepšie 12 korún, Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snah mäkké jak páper, drapané 80, 38, 42 K. — **Hotové posteľe.** Z červeného cinovatu 1 dobre naplnená perina, alebo 1 zpodná perina 1.40 cm. dlhá 118 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 3.50, 4.—, 99 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shtotovujeme vo veľkosti dia vôle. Trojdielovú srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobierkou. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsel, Lobes 135.** pri Pilsen (Čechy).

Hodiny

presne regulované a repasované s 3 ročnou zárukou na písme za veľmi lacné ceny rozposiela

Prvá dielňa na hodiny
Hanns Konrad
Brüx č. 2853 (Böhmen).

Niklové vačkové hodinky K 4.—. Lepšie K 5.—. Ocelové hodinky 6.—. Niklove budičky K 2.90. Schwarzwald hodiny K 2.50. Hodiny s kukučkou K 6.80. Pendlové hodiny K 8.50. Najbohatší výber. — Hlavný cenník na žiadosť zdarma a franko.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel!

1 kg. sivé dobré drapané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; prima ma polbiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snah biele, drapané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. papierie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; najfajnejšie papierie z prs 12 K, Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteľe

z hustej tkniny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina, 180 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 60 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perim 16 K; polpapierie 20 K; papierie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 3 K, 3 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 12 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vřazkovaného grádu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s postovou dobierkou od 12 K počnú franko. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz
č. 826., (Čechy.)

Rušeň!

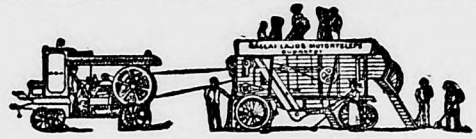
!! S 18 prvými vyznaceniami !!

Ludvik Kállai motor dielna

Budapest, VI. ker., Gyár-utca 28. szám.

Odporúča najvřelej **Ludvika Kállai** elektrické benzinlokomobil stroje ku mlažbe s dvojm vystrojením ku čisteniu.

Uplná záruka za výborné mlátenie.

!!! Jedina novota !!!

Najjednoduchjší a najdokonalejší mlaženný stroj prítomnosti

Bez strojníka lahko k vedeniu bar ktorým gazdom aj medzi domami slamou krytými.

Osobytná trieda pre stroje poľného hospodárstva ako: parostroje, mlyny, rajtare, stroje k mláteniu a ku siatiu atd.

Ludvika Kállai, ktoré sa v našej vlast najlepšie podarili. Cenník s obrazmi na žiadosť zdarma a franko.

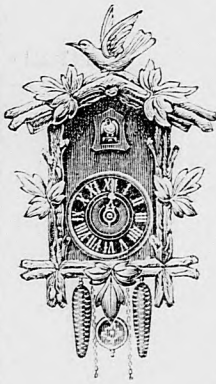
Rušeň!

Šporkassa v Popráde

základný kapitál 240000 korún,
rezervná základina 125000 korún.
vklady 2.660,000 korun. Prijíma
vklady a dáva od nich

4% čistých interessov.

Kukučkové hodiny K 8.50

Číslo 4453 pekne rezaný šild s ozdobou vtáka, číslice z kostí, volá hlasne hodiny a polhodiny, 32 cm. výšky, komplet s 2 bronzovanými pondusami, presne regulovaný 1-a škótsky stroj K 8.50. — Číslo 4598 najlacnejšie kukučkové hodiny pekna rezané bez nakladu vtáka K 6.80. Sbohato rezaným štítom s jeleňom alebo s veveričkou K 10.50, 12.50, 14.50. — Za každé hodiny 3 ročná záruka na písme.

Žiadne riziko, výmena povolená, alebo návrat peňazi. S poštovou dobierkou alebo pri predbežnom zaslaní peňazi rozposiela prvá dielňa na hodiny

HANNS KONRAD
cis. a král. dvorný zásielca
Brüx. číslo 2829. (Čechy).

Bohato ilustrovaný hlavný cenník s vyše 4000 vyobrazeniami na žiadosť posielala sa každému zdarma a franko.

Pri objednávkach na naše ohlasy,
prosíme odvolávať sa vždy na
naš časopis.

Verte že slanovinový lieh sily

kráľom je slanovinových liehov!
za 6 korún franko posielala 3 veľké alebo 6 stredných flašiek

„KOSMOS“-LABORATORIUM, Győr, Baross-ut.

Od desaťročia
upotrebuva sa s veľkým
úspechom proti
lámkam a pakostnici
zákonom chránený
KRIEGEROV
REPARATOR
V každej
domacnosti
nevyhnutelne potrebný!
Malá flaška 1 koruna, veľká
flaška 2 koruny, v každej lekárni.
Poštou 5 malých flašiek za 5 korún,
3 veľké flašky za 6 korún pošle

Kriegner -lekáreň

Budapest, VIII., Kalvin-plac (roh Baross-u.)

Zásielky denne poštovou dobierkou, alebo
po predbežnom zaslaní peňazi.